

Hoàng Vũ Đông Sơn

NGƯỜI BÁN THỊT DÊ NƯỚC SỞ

Sở Chiêu Vương cà chớn chống xâm lăng nên không giữ nổi nước, phải chạy chết sang lánh nạn ở nước khác. Chạy theo Vua và đám tông vong có người Duyệt, chủ quán bán thịt dê cao cấp ở ngay cửa Ngọ Môn kinh thành.

Sau Vua Chiêu Vương thống hối nên được các bậc sĩ trong thiên hạ giúp giùm lại trở về Sở cai trị tiếp. Khi đã an định xong Tam Cung Lục Viện và nha Ngự trú, Đức Ngài ra lệnh ban thưởng cho tất cả những người chạy theo khi trước. Ai ai cũng vui vẻ bái nhận tài vật và tước vị. Duy có anh chủ quán thịt dê là chối từ. Hấn bầm rằng:

“Khi nhà vua mất nước, tôi mất nghề bán thịt dê. Nay nhà vua lại làm vua. Tôi lại được bán thịt dê. Thế là tôi sung sướng giữ được nghiệp cũ, có tiền nuôi gia đình. Đó là phần thưởng cao quý nhất mà tôi lại có được.

Sở Chiêu Vương cố ép. Người Duyệt cố từ, thưa rằng:

“Nhà vua mất nước không phải là tội của tôi, nên tôi chẳng việc gì phải liêu chết. Nhà vua lấy lại được nước, không phải là công của tôi, nên tôi không dám lãnh thưởng.”

Vua hiểu:

“Để ta ngự giá thân chinh đến thăm nhà ngươi tại nhà.”

Người Duyệt thưa:

“Theo phép nước thì vua không được đi lang bang chỉ vì cái hứng nho nhỏ mà đến nhà một thường dân như tôi. Xin nhà vua đừng hiểu lầm rằng tôi tiếc năm bảy con dê đãi Ngài và đoàn tùy tùng.

“Người phải trình bày lý do chính đáng.”

“Như tôi đã thưa: Theo phép nước ta thì chỉ những người có công to, được trọng thưởng thì Vua mới tới thăm nhà để thêm phần vinh dự cho cả hai phía. Còn tôi, tự xét mưu trí không đủ giữ nước, dưng cảm không có để giết giặc cứu dân. Quân giặc vào nước, tôi đi tỵ nạn phải chạy theo Vua chứ đâu có phải là chủ ý theo Vua đâu. Nay nhà vua muốn bỏ phép nước mà đến nhà tôi, tôi e rằng thiên hạ sẽ chê cười, đối thủ của Ngài có cơ để hạ thể Ngài ở những lời nghe đau tai, đại loại rằng: ‘*Hấn lại đi Bôi Dầu Cù Là*’ để lấy lòng dân, để che đậy âm mưu gì đây!’ Xin Ngài nhớ dùm rằng: Vua chỉ có Một nên nhiều người thích ở ngôi vị Ngài lắm đấy.”

Chiêu Vương nghe xong, ngoảnh lại biểu Tư Mã Tử Kỳ rằng:

“Không ngờ tên bán thịt dê này làm nghề hèn hạ mà giải bày lý lẽ, miệng lưỡi đâu có thua gì Tô Tần, Trương Nghi. Bằng mọi cách, nhà ngươi phải mời cho được hẳn ra nhận chức Tam Công cho ta.”

Người Duyệt có mấy đời làm chủ quán nên ở cương vị phải làm vui lòng khách đến vừa lòng khách đi. Khách chỉ cần mấp máy môi, mắt nhìn thẳng, nhìn lên, nhìn xuống, nhìn ngang hay nhìn dọc chỉ cần liếc mắt là biết khách khen hay chê. Thấy nhà vua nói nhỏ với Tư Mã Tử Kỳ, anh ta đoán ngay ra nội dung câu nói của vua cứ như là tai anh ta “gắn” ở bên cạnh mép Chiêu Vương. Anh ta nói:

“Thưa Đức Vua, tôi biết chức Tam Công là lớn, ở vào cương vị đứng đầu bách quan trong triều, bổng lộc trăm ngàn vạn, quyền uy ho ra lửa mưa ra khói, hơn hẳn nghề bán thịt dê hèn mạt, lợi suất so với nghề mần Tam Công là một trời một vực. Nhưng tôi đâu dám tham tước lộc để Nhà Vua mang tiếng gia ân không phải nghĩa. Tôi dứt khoát không dám nhận. Xin nhà Vua cho tôi về giữ lấy nghề bán thịt dê. Đó là gia nghiệp mấy đời nay của Duyệt.”

Nói xong, vái dài lùi ra ngay.

□